

MANIFESTATIONS OF THE IRONY IN THE MINULESCIAN WORK

Andreea-Iuliana Damian
PhD Student, University of Pitești

Abstract: Minulescu- the troubadour poet, succeeds to create in his poems an aura of spectacle that harmoniously blends with his pleasure for irony and anecdote along with the turmoil of his inner feelings: agony, ecstasy, despair or enthusiasm. His irony is based on confusions and their consequences, which sometime generate a comic that goes even to self-irony.

Keywords: irony, minulescian, confusion, self-irony, originality.

Opera lui Minulescu este urmărită de firescul occidental și se supune regulilor acestuia, debutează în forță cu volumul *Romanțe pentru mai târziu*, urmează apoi o perioadă a extinderii universului de cunoaștere către mai multe specii literare, fiind și perioada maturizării și a rodării stilului, volumul *Nu sunt ce par a fi* încheie minulescianismul.

Senzația cititorilor este una de încheiere abruptă deoarece moartea sa survine intempestiv, totuși cel din urmă volum devine eticheta sa artistică, așa cum debutul în publicațiile vremii s-a transformat într-un manifest literar impunându-l în lirica secolului.

Scrierile sale au proliferat și prin prisma evenimentelor istorice naționale și sociale pe care I. Minulescu le-a trăit conștient ceea ce a dus la influențarea atât la nivel de stil, cât și de conținut a operei sale.

Începuturile avangardismului în lirica românească de la începutul secolului al XX-lea, dar și energia și ironia din poeziile sale au făcut din stilul său unul memorabil încă de la început.

Lirica minulesciană este născută din interiorul său, din trăiri și sentimente, pe când proza respectă spiritul vremii, fiind inspirată din exterior.

Minulescianismul se caracterizează prin ironie și teatralitate de inspirație artistică, intelectuală, socială sau sentimentală. Dinamismul se clădește pe oscilarea permanentă a eului liric între euforie și disperare, intensitate și relaxare, impuls și recul și mai ales între idee și realizare poetică, toate constituind trăsăturile liricii moderne în plină ascensiune pe pământul românesc.

Adesea, ironia minulesciană se face simțită încă de la nivel formal și se adâncește mai apoi până dincolo de mesajul poetic: „Iar când se face noapte și tăcere/ Când boii dorm pe burtă/ Și oamenii pe spate/ Mă fragmentez în pietre nestemate/. Și porcilor mă dau să mă digere...” (*Scrisoare*).

Autoironia devine mai profundă prin intermediul echivocului evocat de la începutul poeziei.

Pentru N. Manolescu ironia minulesciană împreună cu teatralitatea creează o poetică în sine a poeziei sale, un adevărat spectacol dezlănțuit.

Deși, începuturile sale poetice stau sub influența primelor aspecte simboliste, Eugen Lovinescu îl consideră un pionier al simbolismului pe tărâmul românesc, apreciindu-i atât scrierile imitative pentru valoarea lor formală, cât și pe cele originale pentru valoarea lor de substanță.

Lovinescu asociază pornirile sale originale timpurii cu imposibilitatea sa de a urma strict niște dogme ce fuseseră impuse de simbolism.

Exteriorizarea minulesciană din volumul *Nu sunt ce par a fi* reprezintă și dorința publicului de a citi poeziile sale care se bucuraseră de o mare popularitate între lectori avizați și amatori ai epocii: „Eugen Lovinescu a orientat puternic minulescologia către circumspecția de manierism...”¹

Bogăția mijloacelor tehnice pe care Minulescu le folosește pentru a crea ironia îl vor determina pe G. Călinescu să afirme că posedă exagerat de multă *intelență plastică*.

Stilul minulescianist este caracterizat de G. Călinescu prin volubilitate, profunzime și ironia fină care derivă din spiritul său de bufonadă subtilă. Totuși, aceste note originale ale stilului său nu reduc trăsăturile definitorii ale simbolismului, ci îi dovedesc înclinarea în fața lui Caragiale.

Originalitatea este consecința faptului că poetul renunță la imitație și își păstrează maniera scrierii împletind cu multă abilitate intelectuală echivocul cu ironia, subtilitatea cu numirea sau naturalismul cu dirijarea scenică.

De cele mai multe ori ironia devine forma de manifestare exterioară a emoției: „Mă doare amintirea tinereții/ Când fetele de-o vârstă cu băieții/.../ Puneau la cale pentru viitor/ Romanticele lor căsătorii/ Uzine pentru fabricat copii/ Secret furat de la părinții lor/...” (*Spovedanie*).

¹ S. Dănciulescu, p. 63

Astfel, situațiile ambigue adâncesc ironia, devenind chiar pandantul ei: „Mă doare Cosânzeana din poveste/ Furată și ascunsă de un Smeu/ Cu care Făt-Frumos-/ Adică Eu/.../ Ca-n urmă, dezrobita mea stăpână,/ În locul tradiționalului inel/ Să-mi dea un <<rendez-vous>> cu taxă, la... hotel!...” (*Spovedanie*).

Lirica minulesciană are o viziune telurică asupra trăirilor interioare, din sentimentele profunde ale romanticilor simbolistul-avangardist face iubirile amanților la miez de noapte. Dramatismul anterior se dispersează, iar artele sale poetice scot la iveală iubirea ca întrupare a idealului, mai presus de poezie: „Aceasta ne relevă la Minulescu îndoiala în ceea ce privește forța artei însăși de a întrupa absolutul”²

Teatralizarea lirismului este o trăsătură dominantă a stilului minulescian, însă teatralizarea este preponderent ironică, așadar ironia reprezintă capacitatea de interpretare a eului liric-mim.

Emoțiile sunt sugerate printr-o transpunere lucidă a poetului, fapt ce dovedește un lirism extrovertit: „Sunt un volum n-are titlu încă,/ Deși există-n mine tipărit-/ Volum unic, ce trebuie citit/.../ Va trebui să-mi sape titlu-n stâncă/ Atunci când titlul va fi găsit!...” (*În loc de prefață*).

Stările emoționale sunt disimulate inteligent iar funcția de catharsis a poeziei este de fapt un scenariu de teatru, actorul-poet se destăinuie reținut într-un joc asemănător unui ceremonial.

Profunzimea mesajului poetic nu este diminuată prin aceste artificii, ci din contră denotă preferința pentru o lirică modernă, urbană încărcată de bună dispoziție și colocvialism.

Dedublarea poetului-trubadur este sursa principală a autoironiei, aceasta are la bază echivocul care face trecerea dintre avântul tineresc către prudența maturității sau dintre intelectual și instinctual.

Ironia minulesciană este *solia* pe care poetul o trimite în neprevăzut, este mijlocul prin care se descoperă. Optimismul ironic reușește să creeze calea prin misterul poetic generând cunoaștere.

Ironia și autoironia în lirica minulesciană se completează și de cele mai multe ori autoironia sugerează ipostaza telurică a iubirii, aceea a lirismului donjuanist: „Femeii ce-mi va spune <<te iubesc>>/ Aș vrea să-i smulg cuvintele din gură/ Și buzele cărnoase să-i strivesc/ Cu dinții mei de plug prin arătură...” (*Solilocul nebunului*).

² S. Dănciulescu, p. 65

Personalitatea divizată a eului poetic se contrazice în ipostazele dedublării, crescând sursele echivocului și ale polemicii, ajungând chiar până la negarea de sine: „Dar m-am găsit străin/ Ca-ntr-un cavou de templu bizantin/.../ Și zidurile umede și pline/ De sfinte și fecioare bizantine,/ Ce mă priveau cu dragoste și milă/ Cum mă cobor tot mai adânc în mine, Tot mai străin de cel ce-am vrut să fiu...” (*Regăsire postumă*).

Așadar poezia minulesciană cunoaște cote mari ale ironiei care ajung până la satiră sau diatribă.

Poezia lui Minulescu este încifrată prin ironie, datorită subtilității atitudinii acestuia.

Mesajul poetic devine dificil de descifrat prin abaterile stilului transformate în licențe poetice, astfel negarea este o afirmare ironică ce poate duce până la parodiere.

O privire atentă asupra creațiilor sale dezvăluie o atitudine rezervată care tinde spre o negare a negației, atingerea afirmării printr-o dublă negare, prin intermediul litotei și a echivocului.

Ironia în lirica minulesciană relevă abilitatea intelectual-instinctuală de dominare conștientă a situațiilor cu ajutorul comicului zeflemitor și autopersiflator. Pe de altă parte, ambiguitatea reprezintă tumultul trăirilor emoționale imposibil de aprofundat, însă cu o încărcătură sentimentală deosebită.

Ironia nu este doar generată, ci ea însăși generează atitudini și umor. Ambiguitatea este mijlocul prin care se atinge scopul umoristico-teatral al liricii minulesciene. Fluiditatea poeziilor sale este consecința complementarității dintre profunzimea gândirii și ironie, dar și preferința sa pentru limbajul familiar, creând impresia unei discuții uzuale într-un spațiu urban: „Poeziile lui Minulescu decurg în stilul familiar, prăpăstios francizant al cafenelei bucureștene (...) excesul de seriozitate într-un limbaj prea pitoresc, firesc iar nu căutat, produce zâmbetul”³

Principiul minulescian al ironiei este acela al demascării, viața obișnuită este sursa de inspirație, misterul pe care îl creează limita dintre tragic și banal, jocul măștilor și impresia unui cotidian disimulat.

Comicul liric minulescian se aseamănă cu cel al lui Caragiale, având tendințe clasic-realiste însă depășește aceste limite prin apropierea de ironia modernă întreprinzându-se mai ales către scrierile lui Eugen Ionescu.

Ironia sa se esențializează prin teatralitatea liricului din quasipersonajul mim-poet care reușește să surprindă aspectele imprevizibile ale vieții, făcându-l pe Minulescu: „un tip

³ G. Călinescu, p. 694-695

caragialian... volubil, facil emotiv, incapabil de a lua ceva serios, producător neobosit de *mofturi*”⁴

Tudor Vianu îl încadrează în categoria umoriștilor joviali notând tendințele către sarcasm și satiră, totuși acesta menționează că nu poate atinge performanțele comice ale lui Hașdeu și Heliade.

Actul poetic minulescian creează o oscilație perfectă a misterului și revelației ale căror mijloace de expresie rămân constant ironia și echivocul într-o complementaritate echilibrată.

Bibliografie::

1. Bote, L., *Simbolismul românesc*, Editura pentru Literatură, București, 1966.
2. Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Minerva, Bucuresti, 1986.
3. Călinescu, M., *Ion Minulescu poetul sau Resursele umorului liric*, in *Ion Minulescu, Versuri*, Editura pentru Literatură, București, 1964.
4. Cioculescu, Ș., *Aspecte literare contemporane*, Minerva, București, 1972.
5. Davidescu, N., *Aspecte și direcții literare*, Minerva, București, 1975.
6. Dănciulescu, S., *Poetica minulesciană*, Scrisul Românesc, Craiova, 1986.
7. Dimitriu, D., *Introducere în opera lui Ion Minulescu*, Minerva, București, 1984.
8. Lovinescu, E., *I. Minulescu, Critice, I*, Editura Socec, București, 1909.
9. Manu, E., *Ion Minulescu în conștiința simbolismului românesc*, Minerva, București, 1981.
10. Pop, I., *Avangarda în literatura română*, Minerva, București, 1990.
11. Vianu, T., *Arta prozatorilor români*, Editura Contemporană, București, 1941.

⁴ G. Călinescu, p. 694